

Banka úloh a otázok z NOS (3.,4.ročník NOS a SVS):

1. Zhodnoťte, ako sa psychické procesy prejavujú v správaní a komunikácii medzi ľuďmi.
2. Vysvetlite rozdiel medzi hodnotami a normami. Prezentujte vlastný názor na ich význam a úlohu v živote človeka.
3. Na základe funkcií rodiny a náboženstva analyzujte ich súčasné problémy u nás i vo svete.
4. Pokúste sa popísať zo psychologického hľadiska osobnosť a jej formovanie a charakterizujte seba podľa Hippokratovej typológie osobnosti.
5. Analyzujte predmet psychológie, jej základné disciplíny a pokúste sa zaradiť psychológiu v systéme vedných disciplín.
6. Popíšte proces socializácie jednotlivca a zhodnoťte úlohu a podiel masovokomunikačných prostriedkov pri tomto procese.
7. Vymenujte základné črty (úrovne) vývinu psychiky, obe úrovne popíšte a nájdite základný súvis medzi nimi.
8. Charakterizujte kultúru a na konkrétnych príkladoch zo života popíšte jej základné prvky.
9. Vysvetlite úlohu, predmet sociológie, jej medzi predmetové vzťahy a na konkrétnom sociologickom probléme popíšte etapy sociologického výskumu.
10. Stres je typickým znakom modernej spoločnosti . Pokúste sa zaujať stanovisko k problematike stresu a k zvládaniu stresových (záťažových) situácií v spoločnosti.
11. „Sedíte s kamarátom v kine a hlasno sa rozprávate. V tom k Vám príde uvádzačka, pozrie sa na Vás a Vy stíchnete. Ona odíde a Vy už film dopozeráte v tichosti.“ Popíšte, o aký prejav sociálnej kontroly išlo a rozoberte aj ďalšie formy sociálnej kontroly.
12. Porovnajte a analyzujte dve sociologické teórie a uveďte súčasné teórie využívané v sociológii.
13. Vysvetlite, prečo je pozornosť centrom psychického života človeka. Na konkrétnom príklade práve prebiehajúceho ústneho skúšania popíšte fungovanie jednotlivých čŕt pozornosti.
14. Pokúste sa nájsť základné rozdiely medzi jednotlivými typmi organizácií a zaujmite stanovisko k byrokracii v spoločnosti.
15. Vyjadrite svoj postoj k využívaniu manipulácie v mediálnej komunikácii a na konkrétnych príkladoch popíšte problémy komunikácie ako možné zdroje konfliktov.
16. Zhodnoťte životnú úroveň obyvateľstva v Slovenskej republike a zostavte jeho stratifikačný systém.
17. Stručne analyzujte procesy a štruktúru vnímania, pozornosti, myslenia, pamäti a predstavivosti tak, aby ste odhalili aj spojitosť, nadväznosť medzi jednotlivými procesmi.
18. Aké rozličné dôvody môžu viesť človeka k tomu, že niekoho zabije alebo spácha samovraždu? Akú úlohu pri týchto činoch hrajú emócie? Možno nimi ospravedlniť takéto konanie? – na základe týchto otázok charakterizujte emocionálnu stránku psychiky človeka a funkcie emocionality.
19. Aké sociálne zmeny na úrovni jednotlivca a spoločnosti priniesol vynález parného stroja a počítača? Vysvetlite, čo je sociálna zmena a aké činitele podmieňujú vznik sociálnych zmien .Vyjadrite sa aj k problému súčasných sociálnych zmien v slovenskej spoločnosti.
20. Vysvetlite fungovanie motivácie a konfliktu ako základných zdrojov dynamiky psychiky.
21. Akými prvkami sa odlišuje slovenská kultúra od rómskej kultúry? V čom sa prejavuje náš etnocentrizmus pri posudzovaní rómskej kultúry? Pracujte s pojmami kultúra – kultúrne univerzálne – etnocentrizmus – kultúrny relativizmus.
22. Charakterizujte spoločnosť a jej zložitý systém vzťahov (soc.rola, soc.status, soc.skupiny, soc.mobilita).
23. „ Každá udalosť sa v pamäti očitého svedka i v líčení rozprávača rýchlo mieša s rýdzimi výtvarmi fantázie.“ Pokúste sa túto výpoveď zo psychologického pohľadu analyzovať a zdôvodniť.

24. Charakterizujte schopnosti, porovnajzte jednotlivé stupne a pokúste sa rozanalyzovať problém porúch intelektu.
25. Vysvetlite, prečo sa sociológia zaujíma aj o ekonomický a politický systém a nájdite v týchto systémoch znaky a zákonitosti, ktoré skúma.
26. Charakterizujte myšlienkové zdroje európskej právnej kultúry a vplyv rímskeho práva na vývoj právneho systému.
27. Vysvetlite pojem opravné prostriedky v práve, pokúste sa ich rozdeliť a vyjadrite svoj postoj k nezávislosti súdnictva.
28. Popíšte štátne (ústavné) právo, opierajte sa o Ústavu SR.
29. Opíšte základné generácie ľudských práv a slobôd a ku každej generácii priradte aspoň dve práva.
30. Čo je právo a čím sa odlišuje od ostatných normatívnych systémov, porovnajzte to s etikou, náboženstvom a estetikou.
31. Charakterizujte právny štát, popíšte jeho vznik a základné zákonitosti.
32. Nájdite rozdiel medzi prirodzeným, ľudským a občianskym právom.
33. Porovnajzte medzinárodné a vnútroštátne prostriedky ochrany ľudských práv.
34. Definujte štát a popíšte bariéry štátnej zvrchovanosti na konkrétnych príkladoch.
35. Definujte politológiu a uveďte jej základné časti, celky.
36. Definujte sociológiu a zamerajte sa aj na hľadiská sociologického výskumu.
37. Uveďte príklad na relatívne uzavretý stratifikačný systém a aj ho charakterizujte.
38. Uveďte príklad na relatívne otvorený stratifikačný systém a aj ho charakterizujte.
39. Vysvetlite rozdiel medzi konformitou a nonkonformitou cez konkrétny príklad.
40. Pokúste sa vyjadriť zmysel jednotlivých organizácií a tiež aj ich funkcie.
41. Porovnajzte a vysvetlite rozdiel medzi kultúrou, etnocentrizmom a kultúrnym relativizmom.
42. Charakterizujte sociálny status a pokúste sa ho roztriediť podľa nadobudnutia.
43. Definujte sociálnu mobilitu.
44. Čo by podľa tvojho názoru skúmal pri štúdiu rodiny/triedy/ pracovného kolektívu/ fanúšikov skupiny, športu,... psychológ, ekonóm, sociológ, historik?
45. „44-ročná tuláčka bola včera zadržaná v parku so skupinou bezdomovcov potom, čo ležali po lavičkách a robili neporiadok. Polícia ich priviedla na policajnú stanicu, kde im pohrozila trestom“, hovoril článok v novinách. Rozoberte túto situáciu zo sociologického hľadiska (rola, status, skupina, socializácia, kontrola, kultúra, ...) a pokúste sa navrhnúť jedno riešenie tejto situácie.
46. Porovnajzte dnešnú vidiecku rodinu s vidieckou rodinou spred 50.rokov a to z hľadiska plnenia funkcií rodiny. Svoje porovnanie skúste aj odôvodniť.
47. Uveďte dve základné funkcie sociálnych skupín.
48. Čím podľa vás môže byť psychológia užitočná pre každého človeka?
49. Uveďte, ktoré formy správania sa jedinec učí v rodine priamym vedením, identifikáciou, napodobňovaním, a pomocou poučania.
50. Uveďte dva základné faktory, ktoré ovplyvňujú zabúdanie.
51. Pokúste sa porozmýšľať , ako by riešil stresovú situáciu (napr. človek, ktorý má veľa práce a nestíha ju urobiť do termínu) sangvinik, cholerik, melancholik, flegmatik a pokúste sa odhadnúť príčiny a dôsledky takéhoto správania.
52. „Môžeme pozorovať na Slovensku radikálne prejavy menšín?“- svoju odpoveď zdôvodni.
53. Z uvedených slov utvorte trojice (slová musia k sebe významovo patriť): liberálne strany, náboženstvo, pracujúci, konzervatívne strany, pacifizmus, sociálna solidarita, rodina, sociálne strany, občianske práva.
54. Vymenujte, vypíšte formy vlády podľa dominancie jednotlivých zložiek štátnej moci.
55. Charakterizujte referendum a vytvorte 3 otázky na celoštátnej a 3 otázky na miestnej úrovni.

56. Definujte horizontálnu deľbu štátnej moci a popíšte jej jednotlivé zložky.
57. „Sú nátlakové združenia v spoločnosti užitočné?“ - svoju odpoveď zdôvodnite.
58. Z uvedených slov utvorte trojice (slová musia k sebe významovo patriť): súdnictvo, prijímanie ústavy, výklad zákonov, vláda, realizácia rozhodnutí parlamentu, schvaľovať štátny rozpočet, výklad ústavy, parlament, tvorba vhodného medzinárodného prostredia.
59. Vypíšte formy štátu podľa vertikálnej deľby štátnej moci a popíšte ich.
60. Popíšte väčšinový volebný systém a uveďte jeho dve výhody a dve nevýhody.
61. Vypíšte základné typy monarchií.
62. Prečítajte si modelovú situáciu a určite, či došlo k porušeniu občianskeho práva. Ak áno, či bol čin úmyselný, alebo nedbanlivostný.
Situácia: „Mestskí zamestnanci opravujú kanalizáciu. Nechajú otvorený príklop a idú na Desiatu. Chodec zmizne v otvore a zraní sa.“
63. Charakterizujte trestné a pracovné právo.
64. Uveďte tri príklady zo života, ktoré môžeme pomenovať trestnými činmi.
65. Vysvetlite, čo je deliktuálna spôsobilosť.
66. Vymenujte sústavu súdov SR a charakterizujte Ústavný súd SR a jeho kompetencie.
67. Porozmýšľajte, ktoré z nasledujúcich konaní sú trestné činy a svoj výber zdôvodnite:
A, Martin je priekupníkom kokaínu, matka ho v tom podporuje a profituje z toho.
B, Ivan jazdí bez prilby na motorke.
C, Viera ukradne peňaženku, v ktorej bolo 10000 korún.
D, Sused odrezal susedovi konár, ktorý prečnieval do jeho záhrady.
68. Čo je to svojprávnosť?
69. Uveďte príklady zo spoločnosti, v ktorých ide o porušenie občianskoprávných vzťahov, ktoré sú dané občianskym právom.
70. Vysvetlite rozdiel medzi svojprávnosťou a právnou subjektivitou.
71. K vypísaným odvetviám práva priradte podľa správnosti nasledujúce skutočnosti:
- osvojenie dieťaťa, ochrana spotrebiteľa, dedenie, štátna správa verejných vecí, vražda, politický systém štátu, nemocenské zabezpečenie, nutná obrana –
Odvetvia: pracovné, ústavné, trestné, občianske, právo sociálneho zabezpečenia, správne právo;
72. Charakterizujte správne právo a občianske právo a vypíšte základné typy sankcií v občianskom práve.
73. Definujte teóriu sociálneho napätia a uveďte konkrétny príklad.
74. Vysvetlite, čo sú pamäťové kódy a vypíšte základné pamäťové kódy.
75. Charakterizujte psychodiagnostiku a určite dva príklady psychologických testov.
76. Vysvetlite rozdiel medzi predpísanou rolou a výkonom roly.
77. „Milan je v kolektíve triedy obľúbený, je veselý, s každým rád komunikuje. Vie sa rýchlo nadchnúť pre akúkoľvek vec, ale jeho nadšenie veľmi rýchlo opadne.“ Zistite typ temperamentu, sociálnu rolu, sociálny status, druh sociálnej skupiny.
78. Pokúste sa nájsť základný rozdiel medzi pamäťovými a fantazijnými predstavami.
79. Uveďte príklady na: normu, polyteistické náboženstvo, symbol, formálnu skupinu, sociálnu inštitúciu, monoteistické náboženstvo, ideológiu, donucovaciu organizáciu, relatívne uzavretý stratifikačný systém.
80. K nasledujúcim pojmom priradte správne tvrdenie:
POJMY	TVRDENIA
konvergentné myslenie	zovšeobecňovanie
abstrakcia	má tvorivý charakter, objavujeme ním nové riešenia
generalizácia	vyčleňovanie podstatných prvkov, výsledkom je pojem
divergentné myslenie	používajú sa známe, zaužívané spôsoby riešenia
analýza	rozbor

- C, Verejné právo sa dotýka záujmov jednotlivca, patria tu odvetvia so vzťahmi založenými na princípe rovnosti.
- D, Oprávnení voliči SR volia prezidenta SR.
- E, Ústava SR bola prijatá 1.1.1993.
- F, Vnútroštátnym prostriedkom ochrany ľudských práv je Európsky súd pre ľudské práva.
101. Vysvetlite, čo sú voľby a porovnajte nepriamy a priamy spôsob volieb.
102. Vžite sa do situácie dospelých. Pri nasledujúcej situácii si premyslite a uveďte dôvody za i proti tomu, aby ste vyhľadali právnik.
103. Definujte ústavu a vysvetlite rozdiel medzi flexibilnou a rigidnou ústavou.
104. Charakterizujte vertikálnu deľbu štátnej moci.
105. Rozoberte Ústavu SR(prijatá, jej základné časti).
106. Definujte pojem štát a určite základné znaky štátu.
107. Pokúste sa stručne opísať etapy nášho ústavného vývoja, pričom sa opierajte o históriu našej krajiny.
108. Definujte trestný čin a uveďte 4 konkrétne príklady.
109. Zaujmite stanovisko k trestu smrti, nájdite aspoň tri argumenty proti nemu.
110. K vypísaným odvetviám práva priradte podľa správnosti nasledujúce skutočnosti:
- vyhlásenie za mŕtveho, opatrovníctvo, mladiství nesmú pracovať v noci, vyhostenie, kúpna zmluva, postavenie domu, ochranné liečenie, prisvojenie nálezom, vydedenie, mzda za vykonanú prácu –
Odvetvia: trestné právo, pracovné právo, občianske právo, ústavné právo, rodinné právo, Správne právo.
111. Vysvetlite rozdiel medzi zhovievavou a disharmonickou výchovou v rodine.
112. K daným rokom doplňte dôležité historické fakty z ústavného vývoja: r.1920, r.1991, r. 1948, r.1992, r. 1939
113. Vysvetlite nasledujúcu vetu: „Ľudské práva sú neodňateľné, univerzálne a nepremlčateľné.“
114. Zaradte nasledujúce práva do generácií ľudských práv:
a, právo na osobnú slobodu
b, právo na život v mieri
c, právo na prácu
d, právo na vzdelanie
115. Usporiadajte právne predpisy podľa právnej sily od najslabších po najsilnejšie: vládne nariadenia, ústavné zákony, všeobecne záväzné vyhlášky, ústava, zákony.
A vysvetlite, čo je právna sila.
116. Vypíšte 4 práva detí a dokument, v ktorom ich nájdeme zakotvené.
117. Vysvetlite rozdiel medzi opatrovníctvom a pestúnskou starostlivosťou.
118. Zostavte pracovnú zmluvu so všetkým, čo by mala obsahovať. Údaje si vymyslite.
119. Porozmýšľajte, kto je v Trestnom zákone označovaný ako mladistvý a čo mu môže súd uložiť.
120. Definujte pracovný pomer a uveďte dva príklady ako môže byť rozviazaný.
121. Vysvetlite pojem trestný čin, uveďte tri druhy trestných činov ako ich máme uvedené v Trestnom zákone a ku každému druhu napíšte jeden konkrétny príklad trestného činu.
122. Pokúste sa vysvetliť rozdiel medzi trestným právom hmotným a trestným právom procesným.
123. Vypíšte č podmienky uzatvorenia manželstva.
124. Porozmýšľajte, aké rozhodnutia (aspoň tri) môže uložiť správny úrad účastníkom správneho konania.
125. Porovnajte priestupok a trestný čin, vysvetlite rozdiel a uveďte aj príklady.
126. Vypíšte formy náhradnej rodinnej výchovy a aj ich porovnajte.

127. Vysvetlite rozdiel medzi úmyselným trestným činom a trestným činom spáchaným z nedbanlivosti.
128. Pokúste sa vysvetliť, prečo je dôležité všímať si reč tela u iných a uvedomovať si aj reč vlastného tela.
129. Ktorý z psychických procesov by ste označili za základný predpoklad učenia a prečo?
130. Vysvetlite pojem štátne symboly a uveďte štátne symboly SR, a aj v ktorej hlave Ústavy sú zakotvené.
131. Charakterizujte povinnosti predávajúceho voči kupujúcemu pri predaji tovaru.
132. Pokúste sa sformulovať do 4 viet zmysel a užitočnosť nátlakových skupín.
133. Popíšte legislatívny proces prijímania zákona na území SR (kto, návrh, schvaľovanie, vyhlásenie).
134. Vysvetlite rozdiel medzi genotypom a fenotypom.
135. „Referendum vyhlasuje predseda vlády SR na základe uznesenia prezidenta a ak ho požiadajú petíciou aspoň 200000 občanov.“ - analyzujte správnosť textu a uveďte, čoho sa referendum týka a čoho sa nesmie týkať.
136. Porozmýšľajte o skutočnostiach, ktorými môže byť ovplyvnená účasť alebo neúčasť občanov na voľbách.
137. Porovnajte formy demokracie a ku každej uveďte aj príklad.
138. Charakterizujte postavenie a úlohy Ústavného súdu SR.
139. Vypíšte základné typy výchovy v rodine, dva si vyberte a nájdite rozdiel medzi nimi.
140. Popíšte dedenie zo závetu.
141. Popíšte dedenie zo zákona, porovnajte jednotlivé skupiny.
142. Na konkrétnych príkladoch porovnajte a nájdite rozdiely medzi federáciou a konfederáciou.
143. Vymenujte politické strany, ktoré tvoria súčasnú koalíciu a opozíciu a roztriedte ich podľa základnej politickej orientácie a priorít.
144. Vypíšte základné princípy (charakteristiky) volebného práva SR.
145. Definujte pojem politická strana, nájdite jej aspoň dva významy a popíšte, ako môže vzniknúť.
146. Definujte pojem politický systém a uveďte aspoň dve jeho zložky.
147. Porovnajte dva momenty nadobudnutia vlastníctva (vec a moment nadobudnutia).
148. Charakterizujte OSN a EÚ.
149. Stručne popíšte základné medzinárodné organizácie, ktorých členom je SR.
150. Porovnaj jednotlivé druhy zmlúv.